შპს მარნეულის საზოგადოებრივი კოლეჯი

სამუშაო ადგილზე რისკების შეფასების ინსტრუქცია

მარნეული
2023

წინამდებარე დოკუმენტის მიზანია დამსაქმებლებს, დასაქმებულებს და პროფესიულ სტუდენტებს/მსმენელებს დაეხმაროს სამუშაო ადგილზე უსაფრთხოებასა და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული რისკების შეფასებაში.
სამუშაო ადგილთან დაკავშირებული რისკების შეფასება ერთ-ერთი ძირითადი საშუალებაა სამუშაოსთან დაკავშირებული ჯანდაცვითი ასპექტების და უსაფრთხოების გასაუმჯობესებლად.
სამუშაო ადგილთან დაკავშირებული რისკების შეფასების დახმარებით სამუშაო ადგილზე ყველას ეძლევა საშუალება ყურადღება გაამახვილოს რეალურ რისკებზე - რასაც აქვს რეალური ზიანის მიყენების პოტენციალი.
რისკების შეფასება შეამცირებს სამუშაო ადგილთან დაკავშირებული საფრთხეებისა და რისკების ალბათობას და ამით გააძლიერებს დასაქმებულთა, პროფესილ სტუდენტთა/მსმენელთა დაცვას.
საფრთხე – არის ყველანაირი მოცემულობა (გარემო-პირობები, ფაქტორი, მოვლენა, სამუშაო მეთოდები, თავისებურებები, არსებული გარემოებები), რასაც გააჩნია პოტენციალი, რომ მოიტანოს ზარალი ან ზიანი.
რისკი – არის ამ ზარალის და ზიანის დადგომის ალბათობისა და შედეგის სიმძიმის კომბინაცია.

რისკების შეფასება

რისკების შეფასება არის იმის საგულდაგულო გაანალიზება, თუ რამ შეიძლება მიაყენოს ადამიანებს ზიანი სამუშაო ადგილას.

რისკების შეფასება გვაძლევს საშუალებას განვსაზღვროთ, საკმარისია თუ არა უკვე მიღებული ზომები და დამატებით რა არის განსახორციელებელი, რათა დასაქმებულებს და პროფესიულ სტუდენტებს/მსმენელებს არ მიადგეთ ზიანი.
სამუშაო ადგილას რისკების შეფასება განგრძობადი, მუდმივად მიმდინარე პროცესია.
სამუშაო ადგილას რისკების შეფასება არის სამუშაო ადგილის აღმწერი ფოტოსურათი, რაც ძირითადად სამუშაო ადგილის ინსპექტირების პრეროგატივაა.
ინსპექტირება მიზნად ისახავს საფრთხეთა იდენტიფიცირებას და რისკების საკონტროლო ზომების შემუშავებას.
ინსპექტირების მიზანია იმის დადასტურება, თუ რამდენად ხორციელდება რისკების კონტროლის იდენტიფიცირებული ზომები.

რისკების შეფასება სამუშაო ადგილზე

რისკების შესაფასებლად გამოიყენება 5 საფეხური.

- ✓ საფრთხეების იდენტიფიკაცია;
- ✓ დაზარალებულ პირთა წრის განსაზღვრა;
- ✓ შეაფასეთ რისკი – ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების რისკების კონტროლის მექანიზმები;
- ✓ საკონტროლო ზომების გატარებაზე პასუხისმგებელი პირები და განსაზღვრულ აქტივობათა ვადები;
- ✓ შედეგების დოკუმენტირება, მონიტორინგი, გადახედვა და საჭიროების შემთხვევაში განახლება.

რისკების შეფასების კარგი შედეგების მიღწევა შესაძლებელია:

- დამსაქმებლების დასაქმებულებთან თანამშრომლობით;
- შეფასების პროცესის შრომის უსაფრთხოების დაცვის თანამშრომლის ხელმძღვანელობით განხორციელებით;
- ურთიერთნდობით;
- შეფასების მიზნების, კარგად გააზრებით.

დამსაქმებელი ვალდებულია უზრუნველყონ პროცესში დასაქმებულების სრულად ჩართვა.
დასაქმებულები ფლობენ სამუშაო პირობების შესახებ საჭირო ინფორმაციას და მათი მონაწილეობა რისკების შეფასების პროცესს მეტ სიღრმეს და ეფექტურობას მატებს.
რისკების შეფასებისას გასათვალისწინებელია:

- საფრთხე ყველგანაა, ზიანის მიყენება შეუძლია, მათ შორის ქიმიკატებს, ელექტროობას, კონტროლის გარეშე დარჩენილ დანადგარებს, მომთხოვნ და სტრესულ სამუშაოს და ა.შ.;
- რისკი, მაღალი თუ დაბალი, არის შანსი იმისა, რომ ვინმე შესაძლოა დაზარალდეს ამა თუ იმ საფრთხის გამო. რისკი ასევე მიუთითებს, თუ რამდენად სერიოზული შეიძლება იყოს მიყენებული ზიანი

საფრთხეების იდენტიფიკაცია

შემფასებლები პირველ რიგში ახდენენ იდენტიფიკაციას იმისა, თუ როგორ შეიძლება დაზიანდნენ დასაქმებულები, პროფესიული სტუდენტები/მსმენელები და სტუმრები.
საფრთხეების იდენტიფიკაციის ეტაპზე საჭიროა დავაკვირდეთ, სავარაუდოდ რას შეუძლია ზიანის მოტანა ან ზარალის გამოწვევა?
მოწმდება სამუშაო ტერიტორია, სამუშაო გარემო და ადგილმდებარეობა, აღჭურვილობა, მანქანა-დანადგარები, რომლებსაც ვიყენებთ, სამუშაოდ, რომელსაც ვასრულებთ და რა თქმა უნდა ადამიანები, რომლებიც ასრულებენ სამუშაოს.

საფრთხეების იდენტიფიკაციისას:

- შეათვალიერეთ სამუშაო ადგილი და შეეცადეთ წარმოიდგინოთ, თუ რამ შეიძლება მიაყენოს ადამიანებს ზიანი. უზრუნველყავით ყველგან ყველა - რეგულარული და არარეგულარული - სამუშაო აქტივობის შეფასება.
- უზრუნველყავით დასაქმებულთა, პროფესიულ სტუდენტთა/მსმენელთა მიერ შესრულებულ სამუშაოსთან დაკავშირებული საფრთხეების აღწერა და შესაძლო უბედური შემთხვევების და ჯანმრთელობის გაუარესების თავიდან აცილების შესახებ ინფორმაციის მოპოვება.
- შეამოწმეთ 'მწარმოებელთა' ან 'მომწოდებელთა' ინსტრუქციები და 'ტექნიკური აღწერილობები'. როგორც წესი მსგავსი დოკუმენტაცია თქვენს ყურადღებას გაამახვილებს საფრთხეებზე და კარგ წარმოდგენას შეგიქმნით ამა თუ იმ დანადგარზე.
- ისწავლეთ წარსულში მომხდარი უბედური შემთხვევების და ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული პრობლემების მაგალითზე. აღნიშნული ხშირად გვეხმარება ნაკლებად შესამჩნევი საფრთხის იდენტიფიცირებაში.
- გახსოვდეთ ჯანმრთელობასთან (მაგალითად, ხმაურის ან მავნე ზემოქმედების ნივთიერებების ზემოქმედება), ფსიქოლოგიურ ზემოქმედებასთან დაკავშირებული, ასევე უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული გრძელვადიანი საფრთხეების შესახებ.

ვინ შეიძლება დაზარალდეს და როგორ

შემფასებლებმა კარგად უნდა გაიაზრონ, ვინ როგორ შეიძლება დაზარალდეს ყოველი იდენტიფიცირებული საფრთხის შედეგად.

ზოგიერთ დასაქმებულს კონკრეტული საჭიროებები აქვთ. მაგალითად, ახალი და ახალგაზრდა თანამშრომლები, ფეხმძიმე ქალები და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები შეიძლება განსხვავებული რისკების წინაშე აღმოჩნდნენ.

ცალკე კატეგორიაა დამლაგებლები, სტუმრები, კონტრაქტორები, შემკეთებლები და სხვა... ვინც ყოველთვის არ იმყოფება სამუშაო ადგილას;

საზოგადოების წევრები, რომლებსაც თქვენი საქმიანობით შეიძლება მიადგეთ ზიანი;

როგორ ზემოქმედებს სხვებზე თქვენი საქმიანობა, ასევე როგორ მოქმედებს გარშემომყოფების საქმიანობა თქვენს კოლეგებზე.

შეეკითხეთ დასაქმებულებს, იქნებ არსებობენ ადამიანები, რომლებიც თქვენ გამოგრჩათ.

რისკის შეფასების განსაზღვრა და გადაწყვეტილების მიღება ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების რისკების კონტროლის მექანიზმებთან დაკავშირებით

საფრთხეთა იდენტიფიცირების შემდეგ საჭიროა მათი აღმოფხვრის გზების დასახვა.
რისკის შეფასების დროს საჭიროა კონტროლის მექანიზმების ორჯერ განსაზღვრა.

ა) არსებული კონტროლის ზომების ჩამოწერისას;
ბ)დამატებითი კონტროლის ზომების დანერგვის გადაწყვეტისას.

პირველ რიგში უნდა მოხდეს კონტროლის არსებულ მექანიზმების გადახედვა და საქმიანობის ორგანიზება. შემდეგ უნდა გადაიხედოს აღნიშნული საუკეთესო პრაქტიკა და განისაზღვროს თუ შეიძლება მეტის გაკეთება სამუშაო ადგილას დაცვის სტანდარტების გასაუმჯობესებლად.
შემფასებლებმა უნდა იფიქრონ შემდეგზე:

- არის თუ არა შესაძლებელი საფრთხის ძირეული აღმოფხვრა?
- თუ ეს შეუძლებელია, როგორ ვაკონტროლოთ რისკები ისე, რომ მინიმუმამდე შევამციროთ რისკის ალბათობა?

რისკების სამართავად კონტროლის მექანიზმებს შორის დაცული უნდა იყოს შემდეგი თანმიმდევრობა:

- ვცადოთ საფრთხე ნაკლებად სარისკო ვარიანტით ჩავანაცვლოთ;
- შევზღუდოთ საფრთხეზე წვდომა;
- სამუშაო ისე წარვმართოთ, რომ შემცირდეს საფრთხის ალბათობა, დავნერგოთ უსაფრთხო მუშაობის მეთოდები;
- დასაქმებულები უზრუნველყოფილ იქნან მათ კეთილდღეობაზე გათვლილი საშუალებებით;
- საჭიროების შმთხვევაში დასაქმებულებს უფასოდ დაურიგეთ დაცვის პერსონალური აღჭურვილობა

დამსაქმებლების, დასაქმებულების, პროფესიული სტუდენტების/მსმენელების მიერ რისკების ერთობლივი, გუნდური შეფასება უზრუნველყოფს შემოთავაზებული კონტროლის მექანიზმების პრაქტიკაში წარმატებულობას და არ წარმოშობს ახალ საფრთხეებს.

საკონტროლო ზომების გატარებაზე პასუხისმგებელი პირი/პირები და განსაზღვრულ აქტივობათა ვადები

დამატებითი საკონტროლო ზომების შემოღების შემთხვევაში, საჭიროა აღნიშნულზე პასუხისმგებელი კონკრეტული პირების იდენტიფიცირება და განხორციელების ვადებზე შეთანხმება.
აუცილებელია დაფიქსირდეს ქმედების განხორციელების დრო.
სამუშაოსთან დაკავშირებული საფრთხეების და რისკების აღმოფხვრა შესაძლებელია მხოლოდ შეფასების შედეგების განხორციელებით.
მიღებულ ზომებს შორის საჭიროა პრიორიტეტების განსაზღვრა, რაც საფრთხის ძალაზე იქნება დამოკიდებული.
საჭიროა შემუშავებულ იქნას გეგმა პირველ რიგში ყველაზე მნიშვნელოვან საკითხებთან გასამკვლავებლად. სამოქმედო გეგმა შესაძლებელია მოიცავდეს სხვადასხვა საკითხებს , მათ შორის:

- რამდენიმე დაბალბიუჯეტიან, ადვილად და სწრაფად განსახორციელებელ ქმედებას, რაც დროებითი გამოსავალი იქნება სამოქმედო გეგმის სრულად განხორციელებამდე;
- უბედური შემთხვევების ან ჯანმრთელობის გაუარესების მაღალი ალბათობის რისკების გადაჭრის გრძელვადიან გამოსავალს;
- ყველაზე ცუდი შედეგების მატარებელი რისკების აღმოსაფხვრელად მოკლევადიან გამოსავალს;
- არსებული რისკების და მათი კონტროლის მექანიზმების შესახებ დასაქმებულთათვის ტრენინგების ორგანიზებას;
- კონტროლის მექანიზმების განგრძობადი ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად რეგულარულ შემოწმებას.

შედეგების დოკუმენტირება, მონიტორინგი, გადახედვა და საჭიროების შემთხვევაში განახლება.

რისკების შეფასებისას ივსება რისკების შეფასების ფორმა, რომელიც შესაძლებელია იყოს როგორც წერილობით, ასევე ელექტრონულ ფორმაში.
თუ აღმოჩენილ საფრთხეებს აქვთ მატერიალური სახე, ისინი უნდა აღიბეჭდოს სურათებით, რომელიც ჩაეკვრება რისკების შეფასების დოკუმენტში.
ფორმაში გაწერილ ყველა პრევენციულ ღონისძიებას უნდა განესაზღვროს შესრულებაზე პასუხისმგებელი პირი.
შეფასების შედეგები უნდა იყოს საჯარო და ყველასათვის ხელმისაწვდომი.
კონტროლის მექანიზმების ეფექტურობის მონიტორინგისათვის საჭირო ერთ-ერთი გზა სამუშაო ადგილების ინსპექტირებაა.

შემფასებლებს შეუძლიათ მოიაზრონ სამუშაო ადგილის ყოველდღიური, ყოველკვირეული ან ყოველთვიური ინსპექტირება, როგორც ერთ-ერთი აუცილებელი საკონტროლო ღონისძიება.
სასურველია რისკების შეფასება ჩატარდეს ყოველწლიურად.
თუ წლის განმავლობაში მნიშვნელოვანი ცვლილება მოხდა, მაშინ უნდა გადამოწმდეს რისკების შეფასება და საჭიროების შემთხვევაში განახლდეს.

რისკების შეფასების ფორმა	
დაწესებულების დასახელება:	
საფეხური 1-არსებული საფრთხეები (აღმოაჩინეთ საფრთხეები, გრძელვადიანი საფრთხეებიც)	
სამუშაო ადგილის დათვალიერებით;	
დასაქმებულების აზრის გამოკითხვით;	
მწარმოებელთა ინსტრუქციების შესწავლით	
საფეხური 2-ვინ შეიძლება დაზარალდეს და როგორ?(მოახდინეთ ადამიანთა ჯგუფების იდენტიფიცირება. გახსოვდეთ. დააკონკრეტეთ რა ზიანის მოტანა შეუძლია მამთუ იმ საშიშროებას)	
ზოგიერთ დასაქმებულს განსაკუთრებული საჭიროებები აქვს;	
ზოგიერთი დასაქმებული ყოველთვის არ იმყოფება სამუშაო ადგილას;	
საზოგადოების წევრები;	
თუ სამუშაო ადგილი საზიაროა,იფიქრეთ, როგორ იმოქმედებს სამუშაო სხვებზე.	
საფეხური 3-რას აკეთებთ? (ჩამოთვალეთ ის ქმედებები, რომელთაც უკვე ახორციელებთ, რათა შეამციროთ რისკი ან შესაძლო ზიანის მასშტაბი.)	
საფეხური 4- როგორ განახორციელებთ შეფასების შედეგად შემუშავებულ გადაწყვეტილებებს? (არ დაგავიწყდეთ პრიორიტეტების დასახვა. პირველ რიგში გაუმკლავდით ყველაზე მაღალი რისკის და შესაძლო სერიოზული შედეგების მქონე საფრთხეს.)	

ქმედება	**ქმედება ვის მიერ**	**ქმედების ვადა**	**შესრულებულია**

საფეხური 5- გადახედვის თარიღი:	
შეფასება შესრულებულია (ვის მიერ):	
ხელმოწერა:	
რა შემდგომი ქმედებების განხორციელებაა საჭირო? (უზრუნველყავით რისკების შემცირება მინიმუმანდე. ამის გაკეთება მარტივადაა შესაძლებელი თუ იმას რაც უკვე კეთდება შეადარებთ საუკეთესო პრაქტიკას. თუ სხვაობას აღმოაჩენთ, ჩამოთვალეთ ის, რისი გაკეთებაც საჭიროა.	

გადახედეთ შეფასებას, დარწმუნდით, რომ სამუშაო ადგილას უსაფრთხოების და ჯანმრთელობის მართვა უმჯობესდება, უკიდურეს შემთხვევაში არ უარესდება.
თუ სამუშაო ადგილზე სერიოზული ცვლილებები მოხდა, არ დაგავიწყდეთ რისკების შეფასების გადამოწმება და საჭიროების შემთხვევაში შესწორებების შეტანა.